

Öğretmen Adaylarının Çin'e Yönelik Görüşlerinin Farklılıklara Saygı Bağlamında İncelenmesi

An Investigation of Teacher Candidates 'Opinions about China in the Context of Respect for Differences

Filiz ZAYIMOĞLU ÖZTÜRK^{ID}, Doç. Dr., Ordu Üniversitesi, Ordu/TÜRKİYE, filizzayimogluozturk@odu.edu.tr

Emre BAL^{ID}, Yüksek Lisans Öğrencisi, Ordu Üniversitesi, Ordu/TÜRKİYE, emrebal@odu.edu.tr

Zayımoğlu Öztürk, F. ve Bal, E. (2021). Öğretmen adaylarının Çin'e yönelik görüşlerinin farklılıklara saygı bağlamında incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12 (1), 54-69.

Geliş tarihi: 12.01.2021

Kabul tarihi: 03.04.2021

Yayımlanma tarihi: 28.06.2021

Öz. Bu araştırmanın amacı, küresel ölçekte özellikle Covid-19 ile gündem olan Çin ile ilgili Ordu Üniversitesi Eğitim Fakültesinin sınıf öğretmenliği, okul öncesi öğretmenliği ve rehberlik ve psikolojik danışmanlık bölümlerinin 2. ve 3. sınıflarında öğrenimlerine devam eden 98 öğretmen adaylarının görüşlerinin farklılıklara saygı bağlamında incelenmesidir. Araştırma verilerinin toplanmasında öğretmen adaylarından açık uçlu sorudan oluşan bir forma Çin'e yönelik görüşlerini yazmaları istenmiştir. Forma verilen yanıtlar MAXQDA 2020 nitel analiz programıyla içerik analizine tabii tutulmuş, öğretmen adaylarının görüşlerinden kodlar, kategoriler ve temalar oluşturulmuş ve örnek alıntılar belirlenmiştir. Katılımcı görüşleri incelendiğinde, Çin'e ilişkin olumsuz görüşlerin genellikle "yemek kültürleri, beslenme alışkanlıkları, hijyen kurallarına uygun hareket etmemeleri, kalabalık olmaları" üzerinde yoğunlaşarak Covid-19 salgınına bağlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu olumsuz görüşler farklılıklara saygı değeri bağlamında incelendiğinde, bir milletin kültürünün medyanın yönlendirmesiyle hor görüldüğünü ortaya koymaktadır. Olumlu görüşler ise "çalışkan ve üretken olmaları, süper güç olmaları, güçlü bir geçmişe sahip olmaları" şeklinde özetlenebilir. Üretilen metaforlar anlamında bakıldığında ise kalabalık olması gerekçesiyle "karınca yuvasına", sürprizlerle dolu olması gerekçesi ile "matruşka, sürpriz yumurta ve alışveriş merkezine vb.", Covid-19 ve Türkmenlerle olan ilişkiler gerekçesiyle de "zararlı bir bakteri" benzetmelerinin yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Farklılıklara saygı, Çin, Covid-19, Öğretmen adayı, Metafor.

Abstract. The purpose of the study is to examine the views of 98 pre-service teachers who continue their education in the 2nd and 3rd grades of the preschool teaching, elementary teaching and guidance and psychological counseling departments of Ordu University School of Education. In collecting research data, prospective teachers were asked to write their views on China in a form consisting of open-ended questions. The responses to the form were subjected to content analysis with the MAXQDA 2020 qualitative analysis program, then codes, categories and themes were created from the opinions and sample quotations were determined. When the opinions of the participants were examined, it was concluded that negative opinions about China were generally attributed to the Covid-19 epidemic, focusing on food cultures, eating habits, not acting in accordance with hygiene rules, and being crowded. When these negative views are examined in the context of the diversity, it reveals that the culture of a nation is underestimated by the direction of the media. Positive opinions about China can be counted as being hardworking and productive, being super-powered, and having a strong background. In terms of the metaphors produced it is concluded that; due to its population it was imagined as "anthill", due to its being crowded it was imagined as "matryoshka, surprise eggs and shopping mall, etc." and due to it is persecution of Turkmen it was imagined as "Covid-19" and "a harmful bacterium".

Keywords: Diversity, China, Covid-19, Teacher candidate, Metaphor.

Extended Abstract

Introduction. China, which is the world's one of the most populous largest country, has become one of the fastest growing economies in the world with the economic reforms it has implemented since 1978. China, which made recognition for itself with its one-child policy in the 1980s, has been on the agenda with what is done to Uyghur Turks in the recent past, has now been on the agenda all over the world with the Corona virus outbreak (Covid-19). With Covid-19, China has become a topic that is frequently spoken in conversations, articles, TV programs and social media. Turkey, together with many countries across the world, has been affected by causing changes in many different areas for Covid-19 epidemic. The changes that have occurred, have reached serious dimensions in the economies and social lives of the countries. In this process, noticeable changes have occurred in family relations, production and consumption, education and training activities and human relations. The agenda on a local scale, one of the most deeply affected by the systems and institutions of Covid-19 outbreak created in the Turkish education system and training institutions at all levels operating in Turkey.

Method. In this context, the purpose of the study is to examine the views of 98 pre-service teachers who continue their education in the 2nd and 3rd grades of the preschool teaching, elementary teaching and guidance and psychological counseling departments of Ordu University School of Education. Within the scope of this purpose, the opinions of the teacher candidates were analyzed with their positive and negative aspects and examined in the context of "respect for differences value", which has an important place in social studies teaching. In addition, the metaphors that the teacher candidates expressed about China were also included in the study. The phenomenological study design, which is one of the qualitative research methods, was used in the study. The phenomenology pattern focuses on phenomena that we are aware of but do not have an in-depth and detailed understanding. The phenomenon investigated in this study is pre-service teacher opinions' on China. In collecting research data, prospective teachers were asked to write their views on China in a form consisting of open-ended questions. The responses to the form were subjected to content analysis with the MAXQDA 2020 qualitative analysis program, then codes, categories and themes were created from the opinions and sample quotations were determined. In addition, the analysis of the opinions were presented by visualizing them.

Results. When the opinions of the participants were examined, it was concluded that negative opinions about China were generally attributed to the Covid-19 epidemic, focusing on food cultures, eating habits, not acting in accordance with hygiene rules, and being crowded. It is considered important in that it shows that negative opinions also eliminate values such as respect for differences and understanding. Positive opinions about China can be counted as being hardworking and productive, being super-powered, and having a strong background. It was determined that the opinions of the participants about China were negative, as it was seen as the starting point of the Covid-19 pandemic process. Quarantine, distance education etc. experienced by the participants during the pandemic process are considered to be effective on these opinions. The effects of the Covid-19 epidemic and social media tools and the events between Turks and Chinese in history have been largely influenced by the participants' views on China. It has also been determined that the expression of "Chinese Virus" of the American administration or the creation of negative messages on Chinese culture (food) in many TV programs (one-on-one etc.) has an effect on teacher candidates. The opinions of the participants in terms of respecting differences were generally negative. The metaphors produced by the participants generally include negativity expressions such as "virus" and "harmful bacteria".

Discussion and Conclusion. In terms of the metaphors produced it is concluded that; due to its population it was imagined as "anthill", due to its being crowded it was imagined as "matryoshka, surprise eggs and shopping mall, etc." and due to it is persecution of Turkmen it was imagined as

“Covid-19” and “a harmful bacterium”. The results obtained also have implications for social studies teaching. When we look at the special objectives of the social studies curriculum, it is emphasized that students should recognize and respect differences, show sensitivity to issues that concern their country and the world, identify similarities and differences between people, objects, events and phenomena, and perceive change and continuity. It is considered that social studies curriculum’s acquisitions and teaching about respect for differences is very important for students to comprehend and comment on the value judgments and differences of other cultures.

Giriş

Küreselleşme dünyayı, farklı ırkların ve etnik grupların, çeşitli kültürlerin bir arada yaşadığı bir yere dönüştürmüştür. Friedman'ın (2000, s. 8) "herkesin birbiriyle bağlantılı olduğu ama kimsenin kontrolünde olmayan bir dünya" tasarımı ve Orwell'in (1958, s. 225) "ancak kendinizden başka bir kültürden gelen biriyle karşılaşırsanız kendi kültürünüzün ne olduğunu fark etmeye başlırsınız" ifadesi temelinde "çok kültürlülük" ve "farklılıklara saygı" gibi özelliklerin bulunduğu küresel dünyayı gündeme getirmektedir. Farklı ırkların, farklı kültürlerin, birbirlerinden farklı özelliklerde olan insanların ve toplulukların bir arada mutlu ve huzurlu bir şekilde yaşayabilmesi için farklılıklara saygı değerinin benimsenmesi ve öğrenilmesi gerekmektedir (Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı [KEDV], 2006).

Bir Değer Öğretimi Olarak Farklılıklara Saygı

Farklılıkları doğal bir süreç olarak görüp, bunları kişiye mal etmeden insan olma temelinde bireye saygı duyma olarak tanımlanan farklılıklara saygı (Güven, 2012) bir değer olarak insan yaşamında önemli bir yere sahiptir (Hansen, Burdick-Shepherd, Cammarano ve Obelleiro, 2009). Farklılıklara saygıyı sağlayacak olan eğitim sistemleri, öğrencileri farklılıkları kabul edip saygı duyacak seviyeye getirerek, o toplumda farklılıklara saygı duyan bireyler yetişmesine imkân sağlayacak nitelikte olmalıdır (Polat ve Topcubaşı, 2018). Değerlerin insan davranışlarını etkileme, toplumsal ilişkileri düzenleme ve toplumun kalkınmasını sağlama gibi birçok işlevi vardır. Bu özellikleri nedeniyle değerlere, öğretim programlarında ve ders kitaplarında yer almış (Öztürk ve Özkan, 2018), eğitimciler tarafından da önemsenmiş ve doğrudan ya da dolaylı olarak öğrencilere kazandırılması amaçlanmıştır (Akbaş, 2009).

Değerler eğitimi kapsamında öğrencilere farklılıklara saygı duyma, farklılıkların zenginlik olduğu ve farklılıkların göreceli bir kavram olduğu kişiye, mekâna ve zamana göre değişiklik gösterebileceği anlatılmaya ve kazandırılmaya çalışılmaktadır. Farklı kültürlerin ve yaşanmış hikâyelerin anlatıldığı bir değer eğitimi dersi olan sosyal bilgiler çok disiplinli bir ders olması nedeniyle de değer eğitimi anlamında bir zenginlik olarak görülmektedir (Kan, 2010). Çünkü bireylere demokratik değer, tutum ve inançlar kazandırmak, değerlerin farkına vardırarak ve insan çevre etkileşimine destek olmak gibi misyonları olan sosyal bilgiler eğitimi bu yönüyle değer eğitiminde anlamlı bir yere sahiptir (Yaşar ve Çengelci, 2012). Her bireyin eğitim hayatında sosyal bilgiler eğitimi ile farklılıklara saygı duyma değerini kazanması programlardan doğan bir gereklilik olarak görülmektedir. Bu değeri öğrencilere kazandırması beklenen kişiler olarak öğretmenler de farklı yaşam tarzlarına karşı esnek, hoşgörülü ve saygılı olma gibi özelliklere sahip bireyler olmalıdır (Spiecker ve Steutel, 2001). Öğretmen yetiştirme programlarında öğretmen adaylarının kültüre duyarlı olarak yetiştirilmeleri Avrupa'da ve Amerika'da öncelikli konular arasında yer almaktadır (Örten ve Ünlü, 2013; Pekdoğan, 2018).

Öğretmenlerin verdikleri eğitim kadar, öğrenim gördükleri dönemlerde farklılıklara saygı konusundaki kazanımları ve görüşleri de önem arz etmektedir. Bu bağlamda öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının farklılıklara saygıyla ilgili tutum ve davranışları önem kazanmaktadır. Farklılıklara saygı değerinin etkilendiği son dönemdeki olaylardan biri de dünya çapında önemli değişimler oluşturan Covid-19 pandemisidir.

Covid-19 Salgınının Sosyal ve Eğitimsel Etkileri

2020 yılının başında insanlık, Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıktığı iddia edilen bir virüsün tehdidi ile karşı karşıya kalmıştır. Salgının etki büyüklüğü beraberinde virüsün ortaya çıktığı yer olarak Çin'in de sorgulanmasına sebep olmuş ve dikkatleri Çin üzerine çekmiştir. Küresel güç olma yolunda ilerleyen Çin, 1980'lerde tek çocuk politikası ile adından söz ettirmiş, şimdilerde ise Covid-19 ile dünyanın her yerinde herkes için gündem haline gelmiştir. Amerikan yönetiminin (Balogun ve Soile,

2020) ve toplumunun (Peters vd., 2020; Wang, 2020) Covid-19 için “Çin Virüsü” ifadesini kullanarak konuyu siyasileştirmesi, Çin seddi gibi fiziksel duvarlardan ziyade, ülkelerin birbirlerini düşman gösterme gibi psikolojik duvarların yaratıldığını göstermesi bakımından da önemlidir. İnsanların bilinçaltında Çin ile dünyayı zehirleyen virüsün bağdaştırılması Covid-19’un hukuki mecraya taşınarak Çin’in uluslararası mahkemelerce mahkûm edilmesine sebep olacak gibi bir izlenim uyandırmaktadır. Dünya kamuoyunda salgının tüm sorumluluğunun Çin’e mal edilmesi ve anti-Çin algısı oluşturulmaya çalışılması olarak değerlendirilen “Çin Virüsü” ifadesi (“ABD, Çin'e karşı”, 2020), Çin’in yemek kültürü, eğitimi, gelenekleri ve yaşam tarzıyla mercek altına alınmasına ve tüm dünyada farklılıklara saygı anlamında olumsuz ön yargıların gelişmesine neden olmaktadır.

Covid-19 adlı virüsün hızla yayılarak tüm dünyayı tehdit eder hale gelmesi, küresel ekonomiyi ve ülkeleri etkilemesi, farklı önlem ve uygulamaları da beraberinde getirmiştir. Bu uygulamaların başında uçuş yasakları, yasaklar, karantina, sıkıyönetim gibi, devletler veya yerel yönetimler tarafından gerçekleştirilen eylemler ve sosyal mesafenin korunmasına yönelik düzenlemeler gibi tedbirler yer almıştır (Telli Yamamoto ve Altun, 2020). Dünya genelindeki bu düzenlemeler birçok ülkeyle birlikte Türkiye’de de pek çok farklı alanda değişime neden olarak özellikle sosyal yaşantımızda büyük ölçüde etkili olmuştur. Bu süreçte aile içi ilişkilerde, üretim ve tüketimde, eğitim-öğretim faaliyetlerinde ve insan ilişkilerinde gözle görülür değişimler meydana gelmiştir.

Türkiye’de ilk vakanın görüldüğü 11 Mart 2020 tarihinden itibaren hızlı bir şekilde önlemlerin alınmaya başladığı bilinmektedir. 16 Mart 2020 tarihi itibarıyla de ülke genelinde eğitime iki hafta süre ile ara verilmiştir (Yüksek Öğrenim Kurumu [YÖK], 2020). Daha sonra vaka sayısında görülen artış neticesinde 2019-2020 eğitim öğretim yılının bahar yarıyılı eğitimin her kademesinde uzaktan eğitim ile tamamlanmıştır. Eğitime ara verilmesinin ardından birçok insan için gerek iş kapısı olan gerekse de sosyalleştiği alanların başında gelen alışveriş merkezleri, kafeler ve restoranlar bir süreliğine çalışma faaliyetlerini durdurmak zorunda kalmıştır. Neredeyse rutin sayılabilecek tüm faaliyetleri durma noktasına getiren Covid-19 sürecine uyum her yaş ve meslek grubu insan için hayli zorlu olmuştur. Küresel ölçekte istisnasız herkesin yaşamında büyük etki bırakan ve kaynağı Çin olarak görülen Covid-19 salgınının en derinden etkilediği sistem ve kurumlardan biri de eğitim sistemleri ve her kademedeki eğitim kurumları olmuştur (Telli Yamamoto ve Altun, 2020).

Türkiye’de akademi alanında yapılan çalışmalar salgınla birlikte özellikle uzaktan eğitime, uzaktan eğitimin avantaj ve dezavantajlarına, Covid-19 sürecine yer veriliyor olsa da (Başaran, Doğan, Karaoğlu ve Şahin, 2020; Can, 2020; Demir ve Kale, 2020; Piştav-Akmeşe ve Kayhan, 2020; Telli Yamamoto ve Altun, 2020); süreçten birinci derecede etkilenen öğrencilerin ve öğretmen adaylarının konuyla ve virüsün kaynağı olarak gösterilen Çin ile ilgili görüşlerine farklılıklara saygı değeri bağlamında yer veren bir araştırmaya rastlanamamıştır. Kamuoyunda medya aracılığıyla Çin üzerinde oluşturulmaya çalışılan olumsuz algılar dikkate alınarak öğretmen adaylarının hem Çin hakkındaki görüşleri hem de covid-19 salgınına ilişkin görüşleri farklılıklara saygı değeri çerçevesinde incelenmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın Amacı

Öğretmen adaylarının hizmet öncesi dönemde kazanmaları beklenen beceri ve değerlerle donanarak mezun olmaları gerekmektedir. Bu açıdan, geleceğin öğretmeni olan bugünün öğretmen adaylarının farklılıklara saygı değerini kazanmış olmaları beklenmektedir (Baştürk ve Yiğit, 2019). Bu araştırmada, 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Ordu Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nde farklı programlarda öğrenim gören öğretmen adaylarının Çin ile ilgili görüşleri incelenmiş, farklı bir kültüre ve yaşayışa sahip olan Çin’e karşı tutum ve bakış açıları ile Çin ile ilgili olarak kullandıkları metaforlar incelenmiştir.

Bu amaç kapsamında aşağıdaki sorulara yanıtlar aranmıştır;

1. Öğretmen adaylarının Çin'e ilişkin olumlu görüşleri nelerdir?
2. Öğretmen adaylarının Çin'e ilişkin olumsuz görüşleri nelerdir?
3. Öğretmen adaylarının Çin'e yönelik kullandıkları metaforlar nelerdir?
4. Öğretmen adaylarının farklılıklara saygı anlamında Çin'e yönelik görüşleri nasıldır?

Yöntem

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan fenomenoloji kullanılmıştır. Fenomenoloji, farkında olduğumuz fakat hakkında detaylı bir anlayışa vakıf olmadığımız olguları mercek altına alır. Olgular ise içinde bulunduğumuz dünyadaki deneyimler, algılar, yönelimler, kavramlar ve olaylar olarak karşımıza çıkmaktadır (Patton, 2014). Fenomenoloji desenini kişisel deneyimler oluşturmaktadır. Bu araştırmada öğretmen adaylarının Çin ile ilgili kişisel deneyimleri, algıları ve olayları kavrayışları incelenmektedir.

Veri Toplama Yöntemi

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak görüşme yöntemi kullanılmıştır. Katılımcılara Çin ile ilgili görüşlerini yansıtmaları için açık uçlu tek soru sorulmuş ve kompozisyon şeklinde düşündüklerini ifade etmeleri istenmiştir. Kullanılan veri toplama aracının yapısından dolayı, çalışmanın yöntemi açık uçlu duyarlaştırıcı görüşmedir. Bu tür görüşmelerde önceden hazırlanmış sorular olmadığı için cevaplarda da herhangi bir sınırlama yoktur (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Çalışma Grubu ve Özellikleri

Çalışma grubunun belirlenmesinde kolay erişilebilir durum örnekleme kullanılmıştır. Çalışma grubunu, 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Ordu Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde okul öncesi öğretmenliği, psikolojik danışmanlık ve rehberlik, sınıf öğretmenliği ve Türkçe öğretmenliği bölümlerinde öğrenim gören 98 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubu oluşturulurken gönüllük esası dikkate alınmış ve gerekli bilgilendirmeler yapılmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada, araştırmacılar tarafından oluşturulan ve "Ordu Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu"ndan gerekli uygulama izni alınan bir görüşme formu kullanılmıştır. Form katılımcıların Çin ile ilgili olumlu ve olumsuz görüşlerini toplamayı amaçlayan açık uçlu tek bir sorudan oluşmaktadır: "Çin'e yönelik görüşlerinizi kompozisyon şeklinde nedenleriyle birlikte açıklayınız."

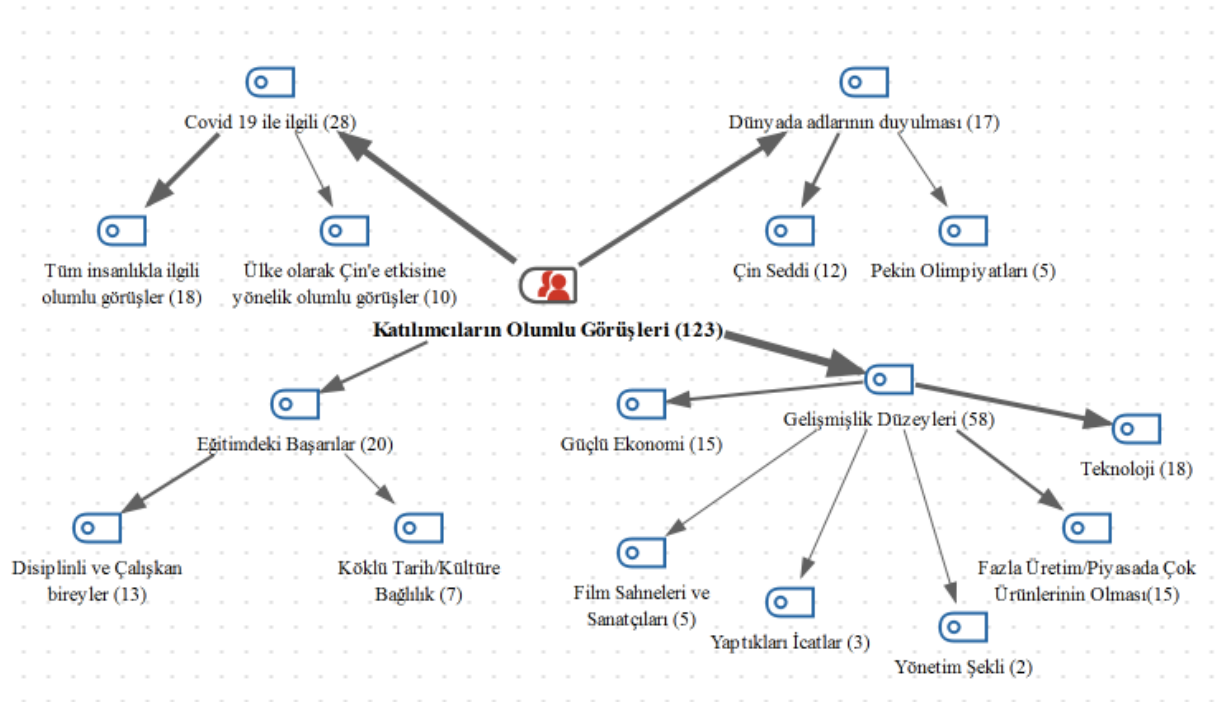
Araştırmada açık uçlu ve geniş kapsamlı bir soru sorulmasının amacı, katılımcılardan elde edilen verinin esnek ve açık uçlu biçimde zenginliğini sağlamaya çalışmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Öğretmen adaylarına form çevrimiçi olarak iletilmiş ve on gün içinde dönüş sağlamaları istenmiştir. Öğretmen adaylarının kompozisyonları MAXQDA 2020 nitel veri analiz programıyla içerik analizine tabi tutulmuştur. Araştırmada temaların ve kodların geçerlik ve güvenilirliği için çoklu analizci üçgenlemesi kullanılmıştır. Bu yöntem kullanılırken araştırmacılar kodlama işlemini önce ayrı ayrı yapmış daha sonra ise bağımsız kodlamalar karşılaştırarak güvenilirlik değeri %89 olarak hesaplanmış ve böylece tema ve kodlarda uzlaşa sağlanmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda elde edilen veriler içerik analizi ile incelenerek veriler temalar, kategoriler, kodlar ve kodlara bağlı alt kodlar şeklinde ve kodların sıklıkları öğrenci ifadelerine dayandırılarak geçerliği artırmak için görselleştirerek sunulmuştur. Ayrıca bu temaları, kategorileri ve kodları yansıtan örnek alıntılara katılımcı rumuzlarıyla (ÖA-1, ÖA-2, ... ÖA-98) birlikte bulgularda yer verilmiştir.

Bulgular

Araştırma kapsamında öğretmen adaylarının görüşlerinin analizi bu başlık altında “Çin’e ilişkin olumlu görüşler, Çin’e ilişkin olumsuz görüşler, Çin ile ilgili üretilen metaforlar ve farklılıklara saygı değeri” bağlamında dört temada görselleştirilerek ve katılımcı görüşleriyle birlikte doğrudan alıntılarla sunulmuştur.

Katılımcıların Çin’e İlişkin Olumlu Görüşleri

Araştırma kapsamında ilk alt amaçlardan biri olan “Öğretmen adaylarının Çin’e ilişkin olumlu görüşleri nelerdir?” sorunsalı kapsamında yapılan analizler Şekil 1’de sunulmuştur.

Şekil 1: Öğretmen adaylarının Çin’e yönelik olumlu görüşleri

Şekil 1’e göre öğretmen adaylarının Çin’e yönelik olumlu görüşlerinin dört temada toplandığı görülmektedir. Bulgular genel olarak incelendiğinde öğretmen adaylarının Çin’e yönelik olumlu görüşlerinin daha çok “gelişmişlik düzeyleri”, “Covid-19 ile ilgili” ve “eğitimdeki başarıları” üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

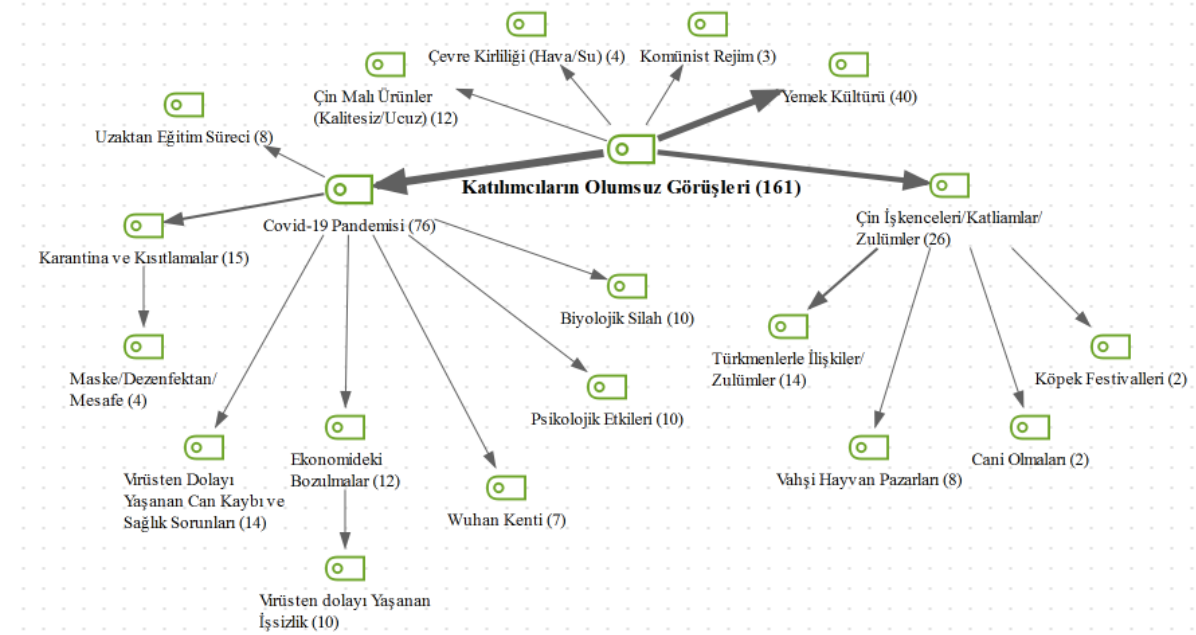
ÖA-43, “Ticaretini son yıllarda geliştirmiş olan ülke ve dünya devleri arasında yer almaya ve kendi adından söz ettirmeye başlamıştır. Çin de insan nüfusunun fazla olması birçok büyük şirketlerin orada fabrika açmasına yol açmış buda Çinin gelişmesine faydalı olmuştur.” diyerek Çin’in ekonomik olarak geldiği noktayı olumlu olarak değerlendirmiştir. ÖA-52 “Günümüzde ise kalabalık bir nüfusa sahip, gelişmiş bir ülkedir. Teknolojik olarak kendini çokça geliştirmiş ülkelerden biridir, Huawei, Xiaomi, Oppo marka telefonlar örnek verilebilir.” ve ÖA-61 ise “Teknolojik anlamda takdir edilecek derecede iyi olduklarını hatta dünyanın en iyi devletlerinden biri olduklarını da gözden kaçırmamak gerek” ifadesiyle Çin’in teknoloji alanındaki gelişimini ve dünya piyasasına sürdüğü telefonlarını Çin açısından olumlu olarak değerlendirmişlerdir.

ÖA-76, “Çin çekik gözlü insanların bulunduğu tarihin en eski kadim devletlerinden biridir. Binlerce yıllık köklü bir tarihi olan Çin dini, ekonomik, sosyal, kültürel ve tarihi açıdan çok zengin bir ülkedir” ve ÖA-69, “Çalışkanlık geliyor. Çünkü ülkemize neredeyse çoğu ürünü Çin’den ithal ediyoruz.” ifadeleriyle her alandaki başarılarına ve kültürel zenginliğine yönelik olumlu görüşünü belirtmiştir.

ÖA-51, “Sadece bizim yenilenmeye ihtiyacımız yok doğanın da yenilenmeye ihtiyacı var. Hepimiz evdeyken ağaçlar kesilmez, hayvanlar öldürülmez çevre kirlenmez en azından. Ayrıca duruma alışmak diye bir şey de var. Her şeye alışıyoruz” şeklindeki görüşüyle Covid-19 salgının olumlu yönüne dikkat çektiği görülmektedir.

Öğretmen Adaylarının Çin’e İlişkin Olumsuz Görüşleri

Araştırma kapsamında ilk alt amaçlardan biri olan “Öğretmen adaylarının Çin’e ilişkin olumsuz görüşleri nelerdir?” sorunsalı kapsamında yapılan analizler şekil 2’de sunulmuştur.

Şekil 2: Öğretmen adaylarının Çin’e yönelik olumsuz görüşleri

Şekil 2 incelendiğinde, öğretmen adaylarının Çin’e yönelik olumsuz görüşlerinin “Covid-19 pandemisi”, “yemek kültürü”, “Çin işkenceleri/katliamlar/zulümler”, “virüsten dolayı yaşanan can kaybı ve sağlık sorunları” ve “Türkmenlerle ilişkiler/zulümler” tema ve kategorileri üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Öğretmen adaylarının beyan ettiği olumsuz görüşlere bakıldığı zaman gündemin sıcak başlıklarıyla yakından ilgili olduğunu görmek mümkündür. Dünyayı etkisi alan ve her yaş grubunun her türlü faaliyetini çok yakından etkileyen Covid-19 salgını ve buna bağlı gelişmeler yapılan yorumların ağırlıklı bölümünü oluşturmaktadır. Çin’in yemek kültüründe var olan yarsa çorbası virüsün ortaya çıkmasında temel faktör olarak tüm dünya basınında yer tuttuğu gibi ülkemizde de hem televizyon programlarında hem de sosyal medyada oldukça yer aldığı için olumsuz görüş oluşturduğu görülmektedir. Bu çorba ve tükettikleri diğer hayvansal ürünler Çin’in mutfak kültürüne karşı yapılan olumsuz eleştirilerin temelini oluşturmaktadır.

Pandemi sürecinden bağımsız olarak öğretmen adaylarının üzerinde durduğu bir diğer konu ise Çin’in yıllardan beri süregelen, Doğu Türkistan’da yaşayan Türkmen vatandaşlarla olan sorunlarıdır. Görüşler değerlendirildiğinde öğretmen adaylarının Türkmenlerle ilgili meselelere hem milliyetçi ve dini duygularla hem de insani olmayan yaptırımlar açısından yaklaştıkları görülmektedir.

ÖA-5 “Çin deyince ilk olarak tüm dünyaya yaydıkları virüs geliyor aklıma bütün insanların hayatını alt üst eden bu virüsten sonra birçok insanın işsiz kalması, öğrencilerin okullarına ara verilmesi ya da virüsün birçok can alması kısacası herkesin hayatının değişmesi gibi pek çok olumsuzluğa sebep olmaları gerçekten çok üzücü” diyerek içinde bulunduğumuz Covid-19 pandemisi sürecini ve sürecin toplum üzerindeki etkilerini göz önünde bulundurarak Çin ile ilgili olumsuz düşüncelerini belirtmiştir. ÖA-54, “Çin deyince aklıma börtü böcek gelmektedir. Çünkü buldukları her şeyi yiyorlar.” sözleriyle Çin’in mutfak kültürü hakkındaki olumsuz görüşlerini belirtmiştir.

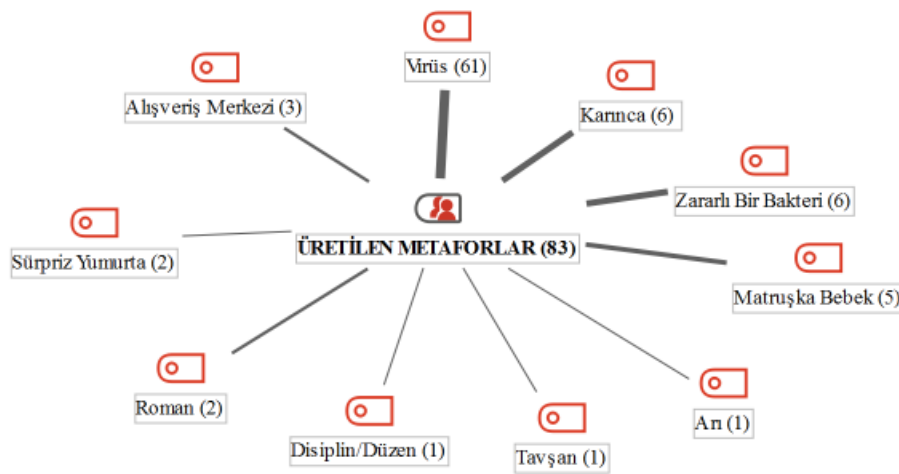
ÖA-71, “Çin’de kurulan hayvan pazarları, çiğ yenen yiyecekler, köpek festivalleri aklıma geliyor. Özellikle hayvan pazarları ve köpek festivalini hiç insanlı bulmuyorum. Bana canice geliyor” şeklindeki ifadelerle canilik, zulüm ve insanlık dışı davranış olarak nitelediği durumlara dikkat çektiği görülmektedir.

ÖA-78 ise “Çin deyince aklıma Doğu Türkistan’daki zulüm geliyor. Çünkü camilerin yıkılması, toplu ibadet yasaklanmıştır; kuran kursları kapatılması, bölgeye yerleştirilen Çinliler Müslümanların taciz etmek için her yolu denemişlerdir. Tek sebebi halkın Müslüman olması” diyerek Çin ile Doğu Türkistan’da yaşayan Türkmenler arasındaki sorunları dini inançlar bağlamında değerlendirerek konuyla ilgili olumsuz görüşünü açıklamıştır.

ÖA-11, “Çin için evet başarıları çok iyi ama pandemi yüzünden hepimizin evde hapis kalması, ülke ekonomimizin kötüye gitmesi ve yakınlarımızın bu hastalığa yakalanması, yakalanabilmesi tehlikelerini, gerçeklerini gördüğümde onlar için iyi düşüncelerim 1 iken kötü düşüncelerim 10 oluyor, onlar için çok da iyi şeyler düşünmüyorum artık. Çin’in yarattığı yıkımın hesabını vermesi gerektiğini düşünüyorum” şeklindeki görüşü “Çin virüsü” ifadesi ile Amerikan yönetiminin yapmaya çalıştığı anti-Çin algısının oluşmaya başladığı görülmektedir.

Öğretmen Adaylarının Çin’e İlişkin Ürettikleri Metaforlar

Araştırma kapsamında üçüncü alt amaç olan “Öğretmen adaylarının Çin’e yönelik ürettikleri metaforlar nelerdir?” sorusu kapsamında yapılan analizler sonucunda 10 farklı metafor üretildiği görülmüştür. Söz konusu metaforlar şekil 3’te sunulmuştur.

Şekil 3: Öğretmen adaylarının Çin’e ilişkin ürettikleri metaforlar

Şekil 3 incelendiğinde, üretilen metaforlar içerisinde en çok Covid-19 nedeniyle “virüs” metaforunun yer aldığı dikkat çekmektedir. Daha sonra sırasıyla “karınca, zararlı bakteri ve matruşka bebek”, “alışveriş merkezi, sürpriz yumurta ve roman” metaforlarının yer aldığı görülmektedir.

Öğretmen adaylarının “virüs” metaforlarının gerekçeleri incelendiğinde neredeyse tamamının Covid-19 salgının etkisiyle üretildiği görülmektedir. Bu metafora ilişkin katılımcı ifadelerinden bazıları şöyledir: ÖA-18 “Çin korona virüsü gibidir çünkü gündemimizi de etkisine alan korona virüsünün başladığı ve oradan bütün dünyaya yayıldığı ülkedir. Çin denince aklıma ilk olarak bu virüs gelmektedir” diyerek gündemin sıcak başlıklarından olan Covid-19 pandemisi ve etkilediği alandan yola çıkarak virüs metaforunu açıklarken ÖA-36 da “Çin virüse benziyor. Çünkü; şuan dünyada yaygın olarak gündemde olan Corona Virüs nedeniyle aklıma bu şekilde yer edinmiştir. Belki bu virüs hayatımızı bu kadar çok etkilemeseydi ilk düşündüğümde aklıma gelmezdi” diyerek Covid-19 virüsünün dünya genelinde yayılmış olmasından ve insanların hayatını birinci dereceden olumsuz etkilemesinden yola çıkarak ürettiği virüs metaforunu açıklamaktadır.

Öğretmen adayları karınca metaforunu iki yönüyle açıklamışlardır. Bir kısmı Çin halkının üretken ve çalışkan olması yönüyle açıklarken bir kısmı ise kalabalık nüfus özellikleri yönüyle açıklamıştır. ÖA-26 “... Çinlilerin adeta karınca gibi olması yani çalışkan olmalarıdır.”, ÖA-28 “Çin adeta bir kış ayına hazırlanan karınca yuvasına benzer. Çünkü insanlar hep çalışkandır, herkes bir işin ucundan tutar” diyerek Çin halkının üretken ve çalışkan olma özellikleriyle karınca metaforunu açıklarken ÖA-34 “Çin karınca gibidir. Karınca yuvasına benzer çünkü kalabalıktır” diyerek Çin’in kalabalık nüfus özelliğiyle metaforu açıklamıştır.

Ayrıca katılımcılardan bazıları ÖA-34 “Çin tavşan gibidir çünkü tavşanlar yuvada yavruları korumak için yuvanın ağız kısmını kapatıyor. Çinliler de Türkler’den korunmak için ırklarını korumak için Çin Seddi’ni yaptı.” ve ÖA-89 “Çin arı gibidir. Çünkü çok çalışırlar ve çalışan çoktur” ifadeleriyle de “tavşan” ve “arı” metaforlarını üretmişlerdir. Burada arı metaforuyla Çin’in çalışkanlığı tavşan metaforuyla ise tarihe konu olan Çin Seddi üzerinden metaforlarını açıkladıkları görülmektedir.

ÖA-33 “Kısaca Çin, sürpriz bir yumurta gibi bence. Her an içinden ne çıkacağı, sonraki hamlesinin ne olduğu tam bir muamma. Buna göre hem Çin hem de diğer ülkeler ile olan ilişkilerimizde daha da dikkatli olmamız gerekiyor” ifadesiyle Çin’in karmaşık bir yapıda olduğu, hamlelerinin geniş kitleleri etkilediği düşüncesiyle sürpriz yumurta metaforunu açıklamıştır.

ÖA-32 “Çin, zararlı bir bakteri gibidir. Çünkü öncelikle bir virüsle dünyayı zehirlediler. Ayrıca Doğu Türkistanlı kardeşlerimize çok zarar verdi ve hala da zarar vermeye, onlara zulmetmeye devam etmektedir. Tıpkı zararlı bir bakteri gibi” diyerek hem covid-19 salgınına hem de Doğu Türkistan’la arasındaki sorunlara değinmiş, oradaki halka zulüm etmesiyle ilişkilendirerek zararlı bir bakteridir metaforunu açıklamıştır.

ÖA-31 ise “Çin içinde her şeyi bulabileceğimiz kocaman bir alışveriş merkezine benzer. Çünkü Çin’de aradığımız her şeyi bulabiliriz. Çoğu markanın çıkış yeridir” ifadesiyle Çin’in dünya piyasasında yer alan birçok markanın sahibi olması ve üretim çokluğu gibi düşüncelerle alışveriş merkezi metaforunu üretmiştir.

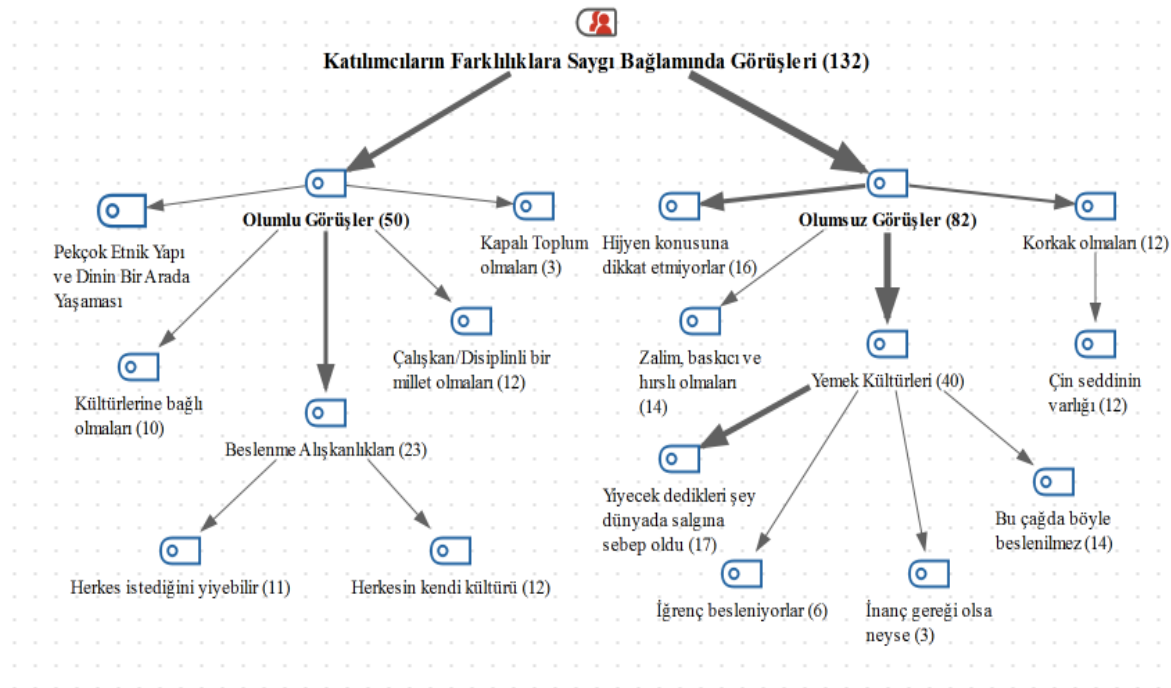
ÖA-30 “Çin düzen, disiplinin hâkim olduğu bir ülke gibidir. Çünkü ülkenin fiziksel yapısı belli bir düzen içerisinde görünüyor aynı zamanda insanların uyması gereken birçok kuralları vardır.” diyerek Çin’in sahip olduğu katı kurallar, düzeni bozan durumlar karşısında uyguladığı yaptırımlardan yola çıkarak oluşturduğu disiplin/düzen metaforunu açıklamıştır. ÖA-29 “Çin, hiç bitmemesi istenen bir roman gibidir. İnsan, okumanın zevkine vardığı zaman bu zevkten mahrum bırakılmaktan çok korkar. Aynı şekilde yeni tanıştığı ve sevdiği bir insanla da bir daha görüşmek için can atar ve içinde ister istemez

bir kaygı oluşur. Çin'in birçok yönü de buna benzer" cümleleriyle Çin'in sahip olduğu köklü kültürün, coğrafyanın, tarihi ve sosyolojik özelliklerinin insanlarda merak duygusunu tetikleyebileceği ve onları heyecanlandırabileceği düşünceleriyle oluşturduğu roman metaforunu açıklamıştır.

Son olarak, ÖA-35 "Çin matruşka bebek gibidir. Çünkü dışarıdan bakıldığında tek, masum gibidir ancak içine girdikçe yeni şeyler karşımıza çıkar. Örneğin teknolojisi gelişmiştir (bu hoş bir durum), gelişmiş teknolojisiyle tüm dünyaya zarar verebilir (kötü bir durum). Birçok salgının da ana merkezidir (korkutucu durum)" diyerek Çin'in sahip olduğu ve genel anlamda olumlu olarak değerlendirilen bazı imkânları diğer toplumların zararına kullanabileceği ihtimali ve masum görünen bazı durumların aslında hiç de masum olmayacağı görüşlerinden hareketle ürettiği matruşka bebek metaforunu açıklamıştır.

Öğretmen Adaylarının Farklılıklara Saygı Anlamında Çin'e Yönelik Görüşleri

Araştırma kapsamında üçüncü alt amaç olan "Öğretmen adaylarının farklılıklara saygı anlamında Çin'e yönelik görüşleri nasıldır?" sorunsalı kapsamında yapılan analizler şekil 4'te sunulmuştur.

Şekil 4: Öğretmen adaylarının Çin'e yönelik farklılıklara saygı ile ilgili görüşleri

Şekil 4 incelendiğinde, öğretmen adaylarının farklılıklara saygı anlamında belirttiği görüşlerin çoğunlukla olumsuz (82) görüş üzerine olduğu görülmektedir. Olumsuz görüşler ise yemek kültürlerinin küçümsenmesi, zalim ve korkak olmaları gibi kişilik özellikleri üzerinden aşağılama ifadeleri içermesi, hijyen kurallarına uymamalarını "pis" gibi ifadelerle belirtmiş oldukları görülmektedir. Olumlu görüşler (50) ise Çin'in etimoloji ve dini inançlar açısından farklı bireylerin bir arada yaşıyor olması ve çok tartışılan yemek kültürü açısından da kişilerin her anlamda farklı kültürlerinin olabileceği konuları üzerinde durdukları görülmüştür. Daha sonrasında birbirinden farklı gelenek ve inanışlarının olması, üretilen ürünlerin çeşitliliği ve kullanım alanları ve hedeflerine ulaşmak için yapabilecekleri her şeyin doğru olabileceği gibi görüşleri de analizde yer almıştır.

ÖA-14, "Çin deyince aklıma kalleşlik geliyor. Çünkü Orta Asya Türk tarihimizde Çinliler kadınlarını Türk Hakanlarına evlendirerek Türkleri birbirine düşürdüler." ve ÖA-16, "Çin deyince aklıma

korkaklık geliyor. Çünkü korkularını yenmek için yıllar süren bir Çin Seddi inşa ettiler". İfadeleri bir millete yüklenen saygıdan yoksun ifadeler olarak dikkat çekici değerlendirilmektedir.

ÖA-74, "Çin deyince aklıma kirlilik ve pislik gelmektedir. Çünkü kendilerinin bazı istekleri için her türlü pisliği yemekte dirler ayrıca Çin'de nefes almak sigara içmek arasında fark yoktur".

ÖA- 32, "Bana göre bu virüsün yayılma sebebi tamamen Çinliler 'in pis mutfağıdır. Virüsün

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Farklılıklara gösterilen saygı, bir toplumun demokratikleşme sürecinde attığı adımların önemli göstergeleri arasındadır (Baştürk ve Yiğit, 2019). Öğretmen adaylarının farklılıklara saygı değeri kazandırılarak yetiştirilmesi önemlidir. Bu çalışma ile mevcut durum analizi yapılmaya çalışılmış, farklılıklara saygı değerinin bir ülke örneği üzerinden incelenmesine çalışılmıştır.

Bu çalışmanın bulguları doğrultusunda ulaşılan sonuçlar şu şekildedir;

1. Araştırma sonucunda katılımcıların Covid-19 pandemi sürecinin çıkış noktası olarak görüldüğü için Çin'e ilişkin görüşlerinin olumsuz yönde olduğu görülmüştür. Pandemi sürecinde katılımcıların yaşadıkları karantina, uzaktan eğitim vb. süreçlerin bu görüşler üzerinde etkili olduğu değerlendirilmektedir. Ancak bunun yanında Çin'in güçlü ekonomisi, gelişmişlik düzeyi, teknolojisi gibi görüşler olumlu yönde değerlendirilmiştir. Elde edilen verilerde öğretmen adaylarının Çin ile ilgili hem olumsuz hem de olumlu görüşlere sahip olduğu görülmüştür.
2. Katılımcıların Çin ile ilgili görüşleri üzerinde Covid-19 salgınının etkileri ve büyük oranda medya araçları ile tarihte Türkler ile Çinliler arasında yaşanan olayların büyük oranda etkili olduğu görülmüştür.
3. Farklılıklara saygı duyma becerisi ile donanmış olmak bir öğretmen için en önemli özelliklerden biridir. Bu bağlamda Çin üzerinde yaratılan algı ile ilgili öğretmen adaylarının görüşleri önemli olarak değerlendirilmiştir. Amerikan yönetiminin "Çin Virüsü" ifadesi ya da birçok televizyon programında Çin kültürü (yemek) üzerine olumsuz mesajların oluşturulmasının öğretmen adayları üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Katılımcıların farklılıklara saygı duyma bağlamında görüşlerinin genel anlamda olumsuz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
4. Katılımcıların ürettiği metaforların ise genel anlamda "virüs" ve "zararlı bakteri" şeklinde olumsuzluk ifadeleri içerdiği dikkat çekmektedir. Gerekçeleri için ise yine pandemi sürecinin etkisiyle Çin'in yemek kültürü, hijyen koşulları vs. olduğu görülmüştür.

Elde edilen verilerde, öğretmen adaylarının Çin ile ilgili hem olumsuz görüşlerinin yoğun olmasının yanında olumlu görüşlere de sahip olduğu görülmüştür. İnsanlar ait oldukları toplumların hakkında yeterli bilgi ve deneyime sahip olduklarından, kendi toplumlarına karşı olumlu tutum geliştirirken farklı toplumlar hakkında yeterli bilgi ve deneyime sahip olmadıklarından o toplumlara karşı önyargı ve tutum geliştirebilirler (Polat ve Topcubaşı, 2018). Çin ile ilgili görüşlerin oluşmasında sosyal medya araçlarının ve tarihte Türkler ile Çinliler arasında yaşanan olayların büyük oranda etkili olduğu görülmüştür. Farklı toplumlar hakkında yeterli bilgi sahibi olmayanlar o toplumlar hakkında iyi, kötü, çirkin, tehlikeli, dost, düşman gibi kalıplaşmış önyargılar oluşturabilirler (Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı [KEDV], 2006).

Çin'e ilişkin olumsuz görüşlerin ortaya çıkmasındaki bir diğer neden ise Türkmenlerle olan ilişkisidir. Doğu Türkistan, Çin'in en çok komşusu olan sınır bölgesidir, Çin'in Avrasya'ya ulaşması için bir köprüdür, dış tehditlere karşı bir doğal bariyerdir, zengin enerji kaynakları ve diğer madenleriyle Çin'in kalkınması için özel bir önemi vardır (Deniz, 2014).

Araştırma bulgularını farklılıklara saygı bağlamında ele aldığımızda kültürleri olumsuz eleştirilere maruz bırakan görüşlerin ağır bastığı sonucuna ulaşılmıştır. Bunda Çin üzerine tüm dünya sathında oluşturulmaya çalışılan anti-Çin algısının önemli olduğu düşünülmektedir. Ancak tüm bu olumsuzluklara rağmen ABD’de Çin ile ilgili olumsuz bir imajın oluşmaması amacıyla California Üniversitesi tarafından düzenlenen Farklılıklara Saygı (Diversity) kılavuzunda yer alan ifadelerde “Çin Virüsü” gibi terimleri veya Asya topluluklarına yönelik kasıtlı veya kasıtsız nefret yansımaları oluşturan diğer terimlerin kullanılmaması ve bu terimlerin başkaları tarafından kullanılmasına izin verilmemesi hatırlatılmaktadır (“Equity and Inclusion”, 2020). Bu ve benzer uygulamaların daha farklı üniversitelerde ve toplumun diğer kesimlerinde hayata geçirilmesinin saygılı toplumların yetiştirilmesinde önemli olduğu düşünülmektedir.

Meseleye Çinliler perspektifinden bakıldığında ise, durum kendilerine yönelik dünya çapında ayrımcılık yapıldığı noktasına gelmektedir. Peters vd., (2020), dünyada farklı ülkelerde yaşayan Çin kökenli insanların salgın sebebiyle ötekileştirmeye maruz kaldığı, onlara karşı ayrımcılık yapıldığı gibi sonuçların ortaya çıktığını belirtmektedir.

Çin’e ilişkin olumlu görüşler, zengin tarihi, özgün uygarlık yapısı, dünyanın en kalabalık nüfusu ve son yıllarda hızla gelişen ekonomisiyle dikkatlerin üzerinde odaklandığı bir ülke olduğundan bahsedilmiştir. Çin ekonomisinin yapısal dönüşümü 1978 yılı itibarıyla gerçekleştirmiş olduğu ekonomik reformlarla beraber başlamış ve bu tarihten itibaren sosyalist ekonomik sistemden serbest piyasa ekonomisine geçiş süreci hız kazanmıştır (Gündal, 2015). Çinin ekonomik başarısı büyük ölçüde istikrarlı hükümetlere; sabırlı stratejik planlamaya; yüksek tasarruf ve yatırım oranlarına; dinamik (devlet destekli) ticaret, yatırım ve sanayi politikalarına; enflasyonun ve kamu açıklarının kontrolüne ağırlık veren makroekonomik politikalara aile bağlarına dayalı disiplinli iş ve ahlak anlayışına dayanmaktadır (Sandıklı, 2009).

Kalıplaşmış bu önyargılar küçük yaşlardan itibaren kendine benzeyeni sevme benzemeyeni ise yerme şeklinde isteyerek ya da istemeyerek de olsa ebeveynler tarafından çocuklara işlenmektedir. Gelişen ve değişen dünyada çeşitlilik ve farklılıklar artık bütünlüğü ve birlikteliği bozmaya yönelik tehdit edici unsur olarak değil aksine bir varlık ve zenginlik olarak nitelendirilebilmelidir (Fergeson, 2008).

Toplumsal hayatta refah düzeyini artırmak, daha hoşgörülü ve saygılı bir ortam oluşturmak için bireylerin farklılıkları tanımaları ve bunlara duyarlı olmaları gerekmektedir (Polat ve Topcubaşı, 2018). Çocuklar hayata bu şekilde ayırım yapmayı öğrenerek başladığında ise sonradan bu durumu değiştirmek, ayrımcılığın her türlüşünün zarar verici olduğunu öğretmek, farklılıklara saygı duyulması gerektiğini, farklılıkların ayrıştırıcı değil birleştirici bir güç ve zenginlik olduğunu anlatmak ilerleyen yaşlarda çok daha zor olmaktadır. Türk Milli Eğitimi’nin genel amaçlarına bakıldığında bu amaçlar arasında hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler yetiştirmek olduğu görülmektedir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 1973).

Eldedilen sonuçların, sosyal bilgiler öğretimi açısından da yansımaları bulunmaktadır. Sosyal bilgiler dersi öğretim programının (MEB, 2018) özel amaçlarına bakıldığı zaman öğrencilerin farklılıkları tanımaları ve saygı göstermeleri, ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara duyarlılık göstermeleri, insanlar, nesnelere, olaylar ve olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirlemeleri, değişim ve sürekliliği algılamaları gibi amaçlar üzerinde durulduğu görülmektedir. Farklılıklara saygı ile ilgili kazanımlara ve eğitimlere yer verilmesi öğrencilerin diğer kültürlerin değer yargılarını ve farklılıklarını kavrayabilmeleri ve yorum yapabilmeleri açısından oldukça önemlidir.

Öneriler

Çalışma sonuçlarında çıkarılacak öneriler şu şekildedir.

- Öğrencilerde Çin başta olmak üzere farklı kültürlere saygının oluşabilmesi için medya kuruluşlarının bu yönde yayın ve düzenlemeler yapmaları gerekmektedir. Her ne kadar ders programları içinde verilse de medya kuruluşlarının gerekli tedbirleri almaması, başarıya ulaşılmasını engelleyecektir.
- İleriki araştırmalar için farklı ülke örnekleri (Örn: ABD, Almanya, İran, Suriye, Rusya vb.) incelenerek bu ülkeler için de algıların ne yönde olduğuna ilişkin incelemeler yapılabilir.
- Farklılıklara saygı ölçeği geliştirme çalışması yapılabilir ve nicel araştırmalar tasarlanarak, öğrenci, öğretmen, yönetici ve veli düzeyinde farklılıklara saygının ne düzeyde olduğu tespit çalışmaları yapılabilir. Alan yazınında zenginleştirmek amacıyla farklılıklara saygı kazanımını geliştiren, nitel, nicel ve karma yöntemde araştırmalar tasarlanarak farklı örneklem grupları üzerinde incelemeler yapılabilir.
- Farklılıklara saygı değerinin geliştirilmesi için eğitim fakültelerindeki bazı derslerin içeriğine (YÖK Kur tanımı) farklı milletlerin ve kültürlerin tanıtılmasına yönelik bazı dersler eklenebilir.
- Öğretmen adaylarının farklılıklara saygı eğitimini daha işlevsel bir şekilde yürütebilmeleri için, farklı yöntem ve tekniklerle zenginleştirilmiş içerikli dersler almaları sağlanabilir. Bu konuda, öğretim üyeleri, hangi branşta olursa olsun, branş öğretimi ya da özel öğretim yöntemleri gibi derslerde farklılıklara saygı konusunun üzerinde durarak bu konunun önemini vurgulamalı, bunu kazandıracak yöntemler kullanılmalıdır. Bunlar arasında drama gibi yöntemlerin kullanımı arttırılarak, çoklu bakış açısının geliştirilmesini sağlayacak sınıf için etkinlikler önerilmektedir.

Kaynakça

- ABD, Çin'e karşı psikoloji üzerinden bir savaş yapıyor. (2020, 12 Nisan). Erişim adresi: <https://tr.mehrnews.com/news/1885721>
- Akbaş, O. (2009). İlköğretim okullarında görevli branş öğretmenlerinin değer öğretimi yaparken kullandıkları etkinlikler: 2004 ve 2007 yıllarına ilişkin bir karşılaştırma. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(2), 403-414.
- Balogun, W. A. ve Soile, O. I. (2020). Pandemic diplomacy and the politics of paradox: international cooperation in the age of national distancing. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, Special Issue, 413-428. doi: <https://doi.org/10.21547/jss.780792>
- Başaran, M., Doğan, E., Karaoğlu, E. ve Şahin, E. (2020). Koronavirüs (covid-19) pandemi sürecinin getirisi olan uzaktan eğitimin etkililiği üzerine bir çalışma, *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 368-397.
- Baştürk, A. ve Yiğit, N. (2019). Temel eğitim bölümü öğretmen adaylarının farklılıklara saygı düzeylerinin belirlenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(4), 888-900. doi: 10.16986/HUJE.2019050096
- Can, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye'de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 11-53.
- Demir, S. ve Kale M. (2020). Öğretmen görüşlerine göre, Covid-19 küresel salgını döneminde gerçekleştirilen uzaktan eğitim sürecinin değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 15(8), 3445-3470. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44492>
- Deniz, T. (2014). Yükselen güç Çin Halk Cumhuriyeti'nin stratejik hamleleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 50(13), 188-212. doi: <https://doi.org/10.17755/esosder.39372>
- Equity and Inclusion During COVID-19. (2020, 18 Mart). Erişim adresi: <https://diversity.universityofcalifornia.edu/policies-guidelines/covid-19.html>
- Friedmann, T. (2000). *The Lexus and the olive tree: Understanding Globalization*. New York: Farrar, Straus and Giroux.
- Gladney, D. C. (2001, Mart). Asian Perspectives on the Challenges of China. Asia-Pacific Symposium. *China's National Insecurity: Old Challenges at the Dawn of the New Millennium* (s. 5-15) içinde. Washington, U.S.A: National Defense University Press.
- Gündal, B. (2015). Çin ekonomisinin yapısal dönüşümü. *Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 55-72.
- Güven, E. (2012). *Sınıf öğretmeni adaylarının farklılıklara saygı düzeyleri ile özerklik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Kadın Emegini Değerlendirme Vakfı [KEDV] (2006). *Erken çocuklukta farklılıklara saygı eğitimi el kitabı*, İstanbul: Derin Yayınları.
- Kan, Ç. (2010). Sosyal bilgiler dersi ve değerler eğitimi. *Milli Eğitim Dergisi*, 187, 138-145.
- Kırmızıgül, H. G. (2020). Covid-19 salgını ve beraberinde getirdiği eğitim süreci. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 283-289.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB] (1973, 24 Haziran). *Milli eğitim 1739 sayılı temel kanunu*, Resmi Gazete (Sayı: 14574). Erişim adresi (20.09. 2020): <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739.pdf>
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB] (2018). *Sosyal bilgiler dersi (4-7. sınıflar) öğretim programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı Yayınları.
- Orwell, G. (1958). *The Road to Wigan Pigan*, New York: Hartcourt, Brace and Company.
- Örten, H. ve Ünlü, İ. (2013). Öğretmen adaylarının çokkültürlülük ve çokkültürlü eğitime yönelik algılarının incelenmesi, *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 287-302.
- Öztürk, T. ve Özkan, Z. S. (2018). Hayat bilgisi ders kitaplarındaki metin ve görsellerin değerler açısından incelenmesi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 172-204. doi: 10.14689/issn.2148-2624.1.6c1s8m
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (M. Bütün ve S. Demir, Çev.). Ankara: Pegem Akademi.
- Pekdoğan, S. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin farklılıklara saygı eğitimi konusundaki görüşlerinin incelenmesi, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(65), 90-102. doi: <https://doi.org/10.17755/esosder.305549>
- Peters, M. A., Wang, H., Ogunniran, M. O., Huang, Y., Green, B., Chunga, J. O., Quainoo, E. E., Ren, Z., Hollings, S., Mou, C., Khomera, A. W., Zhang, M., Zhou, S., Laimeche, A., Zheng, W., Xu, R., Jackson, L. ve Hayes, S. (2020). China's internationalized higher education during covid-19: Collective student auto

- ethnography. *Postdigital Science and Education*, 2, 968–988. doi: <https://doi.org/10.1007/s42438-020-00128-1>
- Petridou, E. & Fergeson, L. (2008). Çok etnikli ve çok uluslu bir Kıbrıs kurmak. *Future Worlds Center*. Y. Laouris ve J. Joseph (Ed.) Çok kültürlülüğe giriş içinde (s. 10) Nicosia: Cyprus.
- Piştav-Akmeşe, P. ve Kayhan, N. (2020). Özel eğitim öğretmenliği öğrencilerinin koronavirüs (covid-19) salgın sürecinde uygulama derslerine ilişkin deneyimleri. *Turkish Studies*, 15(8), 3669-3688. doi: <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44410>.
- Polat, S. ve Topcubaşı, T. (2018). Farklılıklara saygı eğitim programının öğrencilerin farklılıklara saygı düzeyine etkisi. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(2), 387-417.
- Punch, K. F. (2005). *Sosyal araştırmalara giriş*. (D. Bayrak; H. B. Arslan ve Z. Akyüz, Çev.). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Sandıklı, A. (2009). *Geleceğin süper gücü Çin*. *Bilge Strateji*, 1(1), 40-50.
- Spiecker, B. ve Steutel, J. (2001). Multiculturalism, pillarization and liberal civic education in the Netherlands. *International Journal of Educational Research*, 35, 293-304. doi: [https://doi.org/10.1016/S0883-0355\(01\)00025-8](https://doi.org/10.1016/S0883-0355(01)00025-8)
- Telli Yamamoto, G. ve Altun, D. (2020). Coronavirüs ve çevrimiçi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 25-34.
- Wang, T. (2020). The covid-19 crisis and cross-cultural experience of china's international students: a possible generation of globalized citizens? *ECNU Review of Education, OnlineFirst*, 1–6. doi:10.1177/2096531120931519
- Yaşar, Ş. ve Çengelci, T. (2012). Sosyal bilgiler dersinde değerler eğitimine ilişkin bir durum çalışması. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(9), 1-23.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yüksek Öğretim Kurulu [YÖK]. (2020, 18 Mart). *Basın açıklaması*. Erişim adresi (30. 09. 2020): <https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2020/universitelerde-uygulanacak-uzaktan-egitime-iliskin-aciklama.aspx>